

**Referat af
25. møde i Udvalget For Planter og Plantesundhed
29. marts 2017**

Deltagere:

Henriette Giese, Aalborg Universitet (AAU) (formand)
Mogens Nicolaisen, Aarhus Universitet (AU)
Annie Enkegaard, Aarhus Universitet (AU)
Lise Nistrup Jørgensen, Aarhus Universitet (AU)
Iben Margrete Thomsen, Københavns Universitet (KU)
Hans Peter Ravn, Københavns Universitet (KU)
David B. Collinge, Københavns Universitet (KU)
Ghita Cordsen Nielsen, SEGES
Bent Leonhard, GartneriRådgivningen
Anne Esther Fabricius, Dansk Gartneri
Per Boisen Andersen, Danske Havecentre
Ednar Wulff, Fødevarestyrelsen (FVST)
Jørgen Søgaard Hansen, Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (LFST)
Lis Tanderup Stenstrup, Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (LFST)
Maria Boye Simonsen, Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (LFST)
Bjarne Thomsen, Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (LFST)

1. Godkendelse af dagsorden

Dagsordenen blev godkendt.

2. Orientering

- a) *Ny organisering i Miljø- og Fødevarerministeriet (MFVM) og status for "udflytning"*
- b) *Orientering om ny generel anmeldepligt ved viden/mistanke om fund af karantæneskadegørere*
 - a. LFST orienterede om at ny organisering for styrelsen i store træk alene betyder, at styrelsen har skiftet navn. Nogle få funktioner er blevet flyttet. I forhold til styrelsens Planteenhed er stillingerne nu alle blevet besat og de nye kolleger i Augustenborg præsenteret.
 - b. Den nye anmeldepligt og den del af LFST's hjemmeside der omhandler dette inkl. "anmeld karantæneskadegørere" funktion blev præsenteret.

3. Opfølgning siden udvalgets 24. møde

Ingen emner denne gang.

4. Aktuelle sager på internationalt plan på plante- og plantesundhedsområdet

- a) *Situationen for Xylella fastidiosa-udbrud i EU*

b) *Ændringer til EU karantænelisterne og –bestemmelserne. Forventningsafstemning i forhold til Udvalgets løbende inddragelse*

- a. LFST informerede om, at *X. fastidiosa* nu er udbredt til et stort område på spidsen af støvlen i Italien, Korsika og et område i Sydfrankrig, én lokation i Tyskland samt i Spanien. LFST beskrev bekæmpelsesindsatsen i Italien, hvor der er oprettet en demarkeret zone samt en bufferzone. I bufferzonen er der fundet ét inficeret træ. I Spanien er udbruddet på Balearerne, og man forsøger at begrænse udbruddet til disse øer. I Frankrig er der iværksat en omfattende Public awareness indsats.
- b. LFST oplyste, at de ønsker at holde et højt informationsniveau over for Udvalget og vil sende skriftlige høringer bla. ved ændringer til karantænelisterne og karantænebestemmelserne, som skal indgå i den nye plantesundhedsforordning. LFST forhørte sig om udvalget fortsat er interesseret i dette med den mulighed for indflydelse og overblik det giver. Udvalget ville gerne fortsat have skriftlige høringer, men foretrækker at det vigtigste fremhæves bedre.

5. Udvalgets rolle som følgegruppe for implementeringen af ny plantesundhedsforordning og kontrolforordning

a. *Projektplan for ny plantesundheds- og kontrolforordnings-implementering*

- i. *Præsentation af projektplan og –indhold, v. LFST*
- ii. *Udvalgets roller og behov for arbejdsgrupper og interessentinddragelse*
- iii. *Nærmere om de første moduler, LFST planlægger at arbejde med*

- a. LFST oplyste, at en ny plantesundhedsforordning og kontrolforordning skal implementeres. Forordningerne er vedtaget, nu skal der forhandles gennemførelsesretsakter i perioden 2017-2020. Implementeringen i LFST er navngivet projekt IMPLANT. Projektet er inddelt i fem spor med hver sin sporejer:

- i. Spor 1: Ny risikobaseret kontrol, ny gebyrmodel samt behov for kompetenceudvikling; herunder regler for registrering af internetvirksomheder. Gartnerirådgivningen oplyste, at de er ved at udvikle et uddannelsesforløb.

Spor 2: Risikohåndtering og beredskabsovervågning; herunder mulighed for dansk fondsmodel til kompensation ved angreb.

Spor 3: Formidling, nye skadegørertrusler og ”public awareness”. Udvalget foreslog at hente inspiration fra Australien samt være til stede med en stander ved diverse konferencer herunder kirkegårdskonferencen.

Spor 4: Risikoanalyser/trusselsbilleder (emerging risks). Implementeringen skal give mulighed for at reagere hurtigere og mindske risikoen for introduktion og udbrud.

Spor 5: IT-udvikling.

Flere udvalgsmedlemmer kom med en række gode råd og oplysninger til brug i projektet, som styrelsen noterede sig.

- ii. og iii.

Implementeringen er et stort arbejde som LFST gerne vil inddrage UFPP i. Det er tidligere aftalt, at UFPP udgør en følgegruppe for styrelsens projektarbejde med implementeringen. Det bliver nødvendigt med nogle målrettede arbejdsgrupper som LFST gerne vil rekruttere gennem UFPP. I første omgang beder LFST om konkret input til spor 1. LFST forhørte sig, om udvalget var enig i denne arbejdsgruppemodell. Udvalget ønskede at få skitseret rammerne for arbejdsgrupperne og opgaverne samt en beskrivelse af hvor mange ressourcer LFST selv har til projektet, samt hvor meget ekspertise

der påregnes fra universiteterne. Derudover vil udvalget gerne have en prioriteret tidsplan samt plan for opbygning af udenlandske netværk. LFST oplyste, at der fra styrelsens side er afsat ekstra ressourcer til projektet, som strækker sig over perioden 1. januar 2017 til 14. december 2019, men at det skal holdes indenfor de egne, udvidede rammer.

LFST oplyste, at der er projekter i gang i EU og EFSA omhandlende fx "Horizon scan of emerging risks" og at øvelsen består i at samle informationer og vurdere disse i forhold til danske forhold. Udvalget kommenterede, at der er tale om en kæmpe opgave, men at udvalget ser frem til at kontrolindsatsen bliver mere risikobaseret, da import-mængder og -typer hele tiden skifter. Udvalget mente, at der bør være en arbejdsgruppe på tværs af spor 1 og 4, da det er centralt, at der oprettes uddannelse, som er i tråd med de nye regler og risici. Udvalget mente, at der med fordel kan være flere niveauer af uddannelse: i en produktionsvirksomhed behøver alle ikke at have detaljeret viden, der er også brug for, at medarbejderne kan identificere symptomer for relevante skadegørere, for eksempel kan sæsonarbejdere få e-læringskurser. Der findes midler i kompetencefonden, som kan bruges til uddannelsen. Det blev foreslået at afholde kurset i forbindelse med for eksempel kursus i sprøjtecertifikat.

Det blev aftalt at starte med følgende arbejdsgrupper:

- Arbejdsgruppe om Risikovurdering
- Arbejdsgruppe om Uddannelse
- Arbejdsgruppe om kontrol og gebyr.

LFST vil forberede udkast til funktionsbeskrivelse for arbejdsgrupperne. De vil blive sendt på mail til godkendelse. Herefter kan udvalgsmedlemmerne indstille repræsentanter fra brancheområderne/-baglandet til grupperne. Senere vil LFST som noget af det første anmode om hjælp til data på handelsstrømme og virksomhedstyper og lidt senere detaljer om internethandel.

LFST orienterede derudover om, at Europakommissionen forbereder udbud om EU reference-laboratorier på planteskadegørerområdet. Strukturen vil indledningsvis blive fastsat efter en delegeret retsakt. Kommissionen vil indbyde medlemsstaterne til en arbejdsgruppe snarest for at drøfte den mest hensigtsmæssige og økonomisk mulige struktur for EU referencelaboratorier på planteskadegørerområdet.

6. Plantesundhedsforskning

a. Adgangen til forskningsbaseret myndighedsbetjening (kontrakter mellem MFVM og Universiteter)

b. Opdatering om EUPHRESKO aktiviteter, ved AU

c. Forskningsinitiering og –samarbejde på plantesundhedsområdet, herunder risikoanalysekapacitet, ved Bjarne Thomsen, LFST

- LFST oplyste, at der er indgået kontrakter med Aarhus Universitet (AU) og Københavns Universitet (KU) samt med Danmarks Tekniske Universitet (DTU). Adgang til viden fra KU på plantesundhedsområdet (skov- og landskabsområdet) er nyt fra 2017.
- Den danske involvering i aktiviteter i EUPHRESKO- regi foregår blandt andet som en del af myndighedsbetjeningen. Der forefindes en forskningsstrategi med følgende opstillede prioriteringer: Prioritet 1: biologi og taxonomi, Prioritet 2: Spredningsveje, Prioritet 3: PRA, Prioritet 4 "sampling and sensing" fx droner, Prioritet 5: diagnostik, Prioritet 6: detektion i felten, Prioritet 7: fytosanitære tiltag. Derudover er der fokus på infrastruktur og it. Projekter initieres året rundt, og der opfordres til at sende projektforslag ind. Rapporterne fra projekter offentliggøres et halvt år efter de er afsluttet. Der er for nyligt afsluttet et projekt om detektion af skadegørere i træflis. Et andet afsluttet projekt var et internationalt projekt om Epiatrix, hvor én del handlede om biologi og én del om identifikation. Der er

endnu ikke udviklet nogen nøgle eller molekylærbiologiske assays til identifikation af Epitrix. Der er påbegyndt undersøgelse af livscyklus af insektpatogene nematoder til bekæmpelse samt detektionsfælder med plantesaft. Et andet internationalt projekt handlede om Monochamus som er vektor for fyrvedenematoden. Der er sendt en rapport om emnet fra Danmark for ca. et år siden til brug i en samlet international rapport. Rapporten vil indeholde oplysninger om monitoringsmetoder, hvilke biologiske forhold som gør, at nematoden forårsager symptomer, forekomst af arter af Monochamus samt molekylær identifikation. LFST overvågningsfælder indgår i afrapporteringen. Et andet igangværende projekt handler om "next-generation sequencing" af kartoffelvirus. Projektet er desværre sat på hold pga. finansieringsproblemer forårsaget af, at Nederlandene har trukket sig fra projektet. Kommende projekter er: opfølgning på Epitrix projektet, som skal handle om molekylære detektionsmetoder (mindre projekt), "barcoding" af fytoplasma og nematoder, forekomst af skadegørere i eksotiske træarter samt "sentinel plantings".

EUPHRESCO startede i EU kommissions-regi men er ikke længere finansieret herfra. Projektinitiering forudsættes af midler fra statslige institutioner og universiteter, og der skal allokeres midler mindst fem år frem.

- c. LFST forklarede det internationale forsknings-setup og konstaterede, at plantesundhedsområdets inkludering i Horizon 2020 blev sikret i forhold til 2018-20 arbejdsplanen, blandt andet takket været forarbejdet i EUPHRESCO med argumentation for vigtigheden af området. EU ERA-nettene har udviklet sig over årene og Kommissionen finansierer nu ikke længere driften af disse, men kan toppe op på de nationale midler. Det næste setup vil være en model med "Joint Research programme (JRP)", hvor Kommissionen vil kunne lægge 50-70% oveni de nationale engagementer. Der forudsættes bredt samarbejde om projekterne.

Det blev aftalt, at LFST sender information/links med rundt om det nye setup i forbindelse med referatets rundsendelse.

Derudover kunne det overvejes, at LFST danner en kontaktgruppe med universiteterne under idefasen om disponering af bundne kontraktmidler (kontrakterne om forskningsbaseret myndighedsbetjening) til internationale forskningsaktiviteter.

7. Overvågning for planteskadegørere

a. Præsentation af 2016 resultater, ved LFST

b. Præsentation af 2017 program, ved LFST

- a. LFST præsenterede resultaterne af overvågningen for planteskadegørere i 2016. Der henvises til særskilt præsentation (powerpoint). LFST fandt, at overvågningen i 2016 var forløbet tilfredsstillende.
- b. LFST præsenterede programmet for overvågningen for planteskadegørere i 2017. Der henvises til særskilt præsentation (powerpoint). En oversigt over, hvilke skadegørere der indgår i overvågningen, blev omdelt på mødet. LFST opfordrede Udvalget til snarest at sende kommentarer og forslag, hvis man ved en gennemgang af oversigten stødte på ting, som vakte undren eller kaldte på kommentering.

8. Kartofler, aktuelle emner

a. Større emner fra arbejdsgruppen om kartofler

b. Organiseringen af præbasiskontrollen af læggekartofler (bilag)

c. Status for udbrud af kartoffelbrok i Danmark.

- a. LFST orienterede om at en 7-årig forsøgsordning om EU True Potato Seed igangsættes. Dette har der været orienteret om i arbejdsgruppen for kartofler.
- b. LFST præsenterede baggrunden for og indholdet af det udsendte notat om organiseringen af tilsynet med den danske avlstop på kartoffelområdet.

Styrelsen forklarede, at man har fokus på at øge sit engagement i tilsynet med kontrollen af de øverste opformeringsled i avlstoppen for læggekartofler, inklusive præbasiskontrollen. Målet er, foruden det offentlige tilsyn, at styrke myndighedsindsigten i de øverste opformeringsled og sikre et mere sammenhængende tilsyn. Samtidigt er oplægget afledt af de mulige behov for ændringer af offentligt tilsyn og øgede krav til myndighedernes kompetencer, de nye EU forordninger (plant sundheds- og kontrolforordning) afstedkommer.

Konkret foreslår LFST med oplægget, at lade styrelsens kontrollørtovholder på kartoffelkontrollområdet samt den fagansvarlige ACér fra Team Plant sundhed (Nyropsgade) og Team Plantetilsyn (Augustenborg) gennemføre tilsynet hos In vitro laboratoriet, der vedligeholder kerneplantesamlingen og producerer miniplanter samt hos producenten af miniknolde.

Derudover foreslår LFST, at nugældende arrangement med delegering af tilsynet med præbasisavl til SEGES videreføres, foreløbigt i 2017, og at styrelsens kontrollørtovholder på kartoffelkontrollområdet deltager i andet marksyn i præbasisavl, sammen med SEGES og de tilknyttede konsulenter.

Et arrangement som beskrevet i oplægget vil udløse et begrænset samlet ressourceforbrug til tilsynet. Endelig nævnte styrelsen, at der kan komme en udfordring i forhold til videreførelse af den eksisterende aftalemodel med SEGES med den eksisterende økonomiske ramme. Det er under afklaring, om der bør indhentes tre bud på opgaven, fordi beløbet er over 300.000 kr.

LFST ønskede at sikre, at der bliver taget hensyn til såvel styrelsens som erhvervets behov for indsigt i avlstoppen og bad om Udvalgets stillingtagen til oplægget, inden en model præsenteres for Arbejdsgruppen for kartofler.

SEGES (Ghita Cordsen Nielsen) tilkendegav, at den eksisterende model for præbasiskontrollen er velfungerende og ønskes videreført uændret, også efter 2017. De tilknyttede konsulenter er erfarne og kan løfte opgaven, sammen med en ny kommende landskonsulent, var vurderingen.

AU (Lise Nistrup Jørgensen) fandt, at tilknytningen af en erfaren kontrollør fra LFST i præbasiskontrollen vil have som tillægsgevinst, at det vil kunne sikre stabilitet, hvis nogen i den erfarne konsulentstab stopper.

KU (Iben Thomsen) pegede på, at nyheden om, at der ønskes indlemmet udenlandske præbasis miniknolde i det danske opformeringsystem, styrker argumentationen for, at myndigheden med det foreslåede arrangement kan følge mere direkte med i opformeringen ved marksyn.

Udvalget konkluderede, at man ikke havde yderligere bemærkninger til oplægget og indstillede, at de videre drøftelser af emneområdet kan foregå i regi af Arbejdsgruppen for kartofler.

- c. LFST orienterede Udvalget om situationen og forklarede den risikobaserede tilgang til udbrudshåndtering, der havde været anvendt i forhold til det nyeste fund i angrebsområdet.

9. Skovtræer og træ. Aktuelle emner

Ingen emner denne gang.

10. Væksthus- og planteskoleplanter samt frugtavl. Aktuelle emner

a. Ændret registreringspraksis for havecentre

- a. LFST orienterede kort om konsekvenserne (status for antal udmeldelser) efter vedtagelse af ændret registreringskrav til nogle havecentre.

11. Landbrugsafgrøder. Aktuelle emner

Ingen emner denne gang.

12. Eventuelt, herunder fastsættelse af tidspunkt og sted for næste møde

Iben Thomsen orienterede om, at *Phytophthora alni* (uniformis) var fundet ved Gurre å. Der er tale om første fund i Danmark.

LFST ville sondere nærmere, hvornår næste møde i Udvalget bør afholdes, herunder i lyset af det i gangværende projektarbejde og vil derefter vende tilbage med en dato og mødested.